

КАФЕДРА ОРКЕСТРОВОГО ДИРИГУВАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВА

Диригування

Освітній ступінь

«Магістр»

Курс	1-2
Семестр	1-3

Спеціальність

В5 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
Баян, Акордеон, Бандура,
Балалайка, Гітара, Домра,
Цимбали

Статус

Вибіркова

ECTS	6
Годин	180
Індивідуальні заняття	48
Самостійна робота	132

Форма контролю

Залік, іспит, атестаційний
екзамен

Інформація про викладача

ПІБ	Литвиненко Святослав Іванович , народний артист України, професор, завідувач кафедри оркестрового диригування та інструментознавства Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Франц Йосип Степанович , заслужений діяч мистецтв України, професор, професор кафедри оркестрового диригування та інструментознавства Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.
e-mail	iosiffrants@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – підготовка і виховання висококваліфікованого диригента, здатного ефективно вирішувати питання становлення, розвитку і творчої діяльності оркестру народних інструментів, капели бандуристів, різноманітних ансамблів народних інструментів, оволодіння методикою роботи з колективом та методикою викладання курсу **Диригування**.

Завдання навчальної дисципліни:

- опанувати методику роботи над оркестровими творами;
- опрацювання мануальної техніки та удосконалення мистецтва диригування;

- удосконалення методики репетиційної роботи та важелів впливу на виконавський колектив;
- вивчення та засвоєння оркестрового репертуару.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- специфіку професійної діяльності диригента, його функціональні обов'язки і завдання;
- основоположні засади диригентської майстерності, елементи внутрішньої і зовнішньої техніки;
- методику роботи під час оволодіння партитурою;
- засоби і прийоми сценічної взаємодії з виконавцями оркестру в контексті розкриття драматургії твору;

вміти:

- інтерпретувати оркестровий репертуар, вибудовувати програми творчих виступів з колективом з метою впливу в різноманітній суспільно-музичній діяльності;
- орієнтуватись в різноманітній музичній стилістиці та ефективно застосовувати знання та набутий досвід у виконавсько-педагогічній діяльності;
- враховувати індивідуальні професійні якості оркестрових виконавців в процесі підбору концертмейстерів груп, солістів;
- проводити аналіз запропонованого музичного тексту (партитури);
- застосовувати елементи внутрішньої і зовнішньої техніки диригента, весь комплекс виразних засобів для створення художнього образу та драматургії.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Змістовий модуль I. Диригент як організатор та керівник творчо-виконавського процесу

Тема 1. Поліметрія та поліритмія у тактуванні

Тема 2. Принципи вибору схем диригування

Змістовий модуль II. Динаміка у диригуванні

Тема 3. Динамічні відтінки

Тема 4. Відтінки раптової та поступової зміни динаміки

Тема 5. Відтінки раптової зміни в силі звучання

Змістовий модуль III. Робота з оркестром

Тема 6. Робота диригента над партитурою

Тема 7. Основні етапи роботи диригента над партитурою

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у Viber та інші платформи зв'язку.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальна дисципліна «Диригування» на цьому етапі навчання оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою за накопичувальною системою.

Форми поточного контролю:

- відвідування занять;
- виконання завдання, що готувалося в процесі самостійної роботи;
- відпрацювання технічних елементів мануальної техніки;
- вивчення музичного матеріалу партитур, що вивчаються в поточному модулі;
- гра партитури на фортепіано;
- експрес опитування виконання завдання, що опрацьовується безпосередньо на занятті (диригування партитури або її уривків) з виконанням поставлених вимог.

Модульний контроль: результати вивчення кожного модуля підсумовуються за підсумками всіх форм поточного контролю.

Підсумковий контроль знань – залік, іспит, атестаційний екзаме́н проводиться у формі:

- виконання практичного завдання (диригування напам'ять оркестрового твору);
- відповіді на теоретичні запитання;
- гра партитури.

Умови допуску здобувача до заліку, іспиту, атестаційного екзаме́ну:

- відсутність заборгованостей з індивідуальних занять та самостійних завдань;
- позитивні рейтингові бали за кожний модуль;
- стартовий рейтинг з поточних модулів не менше 40 балів.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування індивідуальних занять	35
2.	Виконання самостійної роботи	40
3.	Залік, іспит, атестаційний екзаме́н	25
	Всього	100

Критерії оцінювання знань здобувачів

Оцінка 90–100 А («Відмінно») – Магістрант має яскраве виявлення глибокого розуміння художнього змісту музичних творів при професійному володінні технічно-мануальними та артистично-експресивними засобами диригентсько-виконавської майстерності. Показове виявлення відмінного володіння художньо-образним змістом музичних творів при вільному оперуванні всіма засобами диригентської технології. Магістрант демонструє точність прочитання та стилістичну довершеність відтворення авторського тексту.

Оцінка 82–89 В («Добре») – Перекона́ливе викона́ння, що свідчить про розуміння образно-художнього змісту та стилістичних особливостей музичних творів.

Оцінка 74–81 С («Добре») – Магістрант впевнено відтворює різноманітну образну сферу музичних творів, демонструє певні знання музично-драматургічних закономірностей та стилістичних особливостей виконуваних творів, достатні диригентсько-вольові та комунікативно-виконавські навички.

Оцінка 64–73 D («Задовільно») – Магістрант володіє диригентсько-виконавськими навичками на задовільному рівні. Розуміє принципи диригентського впливу на колектив, але інертний у виявленні власного бачення музично-драматургічного розвитку твору, демонструє не впевнене знання музичного тексту.

Оцінка 60–63 E («Задовільно») – Магістрант володіє базовими навичками диригентської техніки, інертний у виявленні власних реакцій на процеси музичного розвитку твору, демонструє помилки у відтворенні музичного тексту, сла́бке розуміння засобів диригентсько-виконавської виразності.

Оцінка 35–59 FX («Незадовільно») – Магістрант демонструє базові навички диригентської техніки, часткове знання музичного матеріалу, не здатність до виконавської комунікації з творчим колективом.

Оцінка 1–34 F («Незадовільно») – Магістрант ознайомлений з основами диригентської техніки, демонструє не знання музичного матеріалу, диригентсько-вольові якості відсутні (відсутність творчого обдарування та професійної майстерності).

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь здобувачів у міжнародних, вітчизняних та кафедральних конференціях, круглих столах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник для вищ. та серед. навч. закл. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 600 с.
2. Дорофєєва В. Ю. Теоретичні аспекти сучасної української музики : монографія / В. Ю. Дорофєєва ; МОН України [та ін.]. – Київ : Ліра-К, 2017. – 188 с.
3. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя XX – початку XI століття: монографія /Віолетта Дутчак. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. – 488 с
4. Іваниш А.А. Аранжування та перекладання для капели бандуристів: навч. практикум для студентів вищ. навч. мистецьких закл. / А.А. Іваниш. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – Вип. 1. – 164 с.: дод.
5. Іваниш А.А. Аранжування та перекладання для капели бандуристів: навч. практикум для студентів вищ. навч. мистецьких закл. / А.А. Іваниш. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – Вип. 2. – 152 с.: дод.
6. Іваниш А.А. Аранжування та перекладання для капели бандуристів: навч. практикум для студентів вищ. навч. мистецьких закл. / А.А. Іваниш. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – Вип. 3. – 156 с.: дод.
7. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування / М. Ф. Колесса. – К. : Музична Україна, 1981. – 208 с.
8. Колесса Ф. М. Мелодії українських народних дум / Ф. М. Колесса. – К., 1969.
9. Кофман Р. І. – Виховання диригента : психологічні особливості, – К., 1986
10. Курінний О. Камерні ансамблі для народних інструментів / О. Курінний. – Полтава, 2009. – 64 с.
11. Кушпет В. Г. Самовчитель на старосвітських музичних інструментах / В. Г. Кушпет. – К., 2001
12. Лисенко А. – Finale 2006 (Комп'ютерний набір нот), - К., 2006
13. Лисько З. – Музичний словник, - Стрий, 1933
14. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі / А. Ц. Мархлевський. – Київ : Муз. Україна, 2009. – 96 с.
15. Матвій Г.В. Нові інструментально-ігрові прийоми в сучасному бандурному репертуарі. Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка. Луганськ: Луг. держ. ін-т культ і мист., 2012. Вип. 20–21. С. 221–231
16. Музичне мистецтво України (питання історії, питання педагогіки, питання виконавства, музичне мистецтво в творчих персоналіях) : колективна монографія / заг. ред. Н. М. Кречко. – Київ : Ліра -К, 20020. – 204 с.
17. Овсійчук В. Кобзарство і Т. Г. Шевченко / Володимир Овсійчук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
18. Разумний І. – Посібник з диригування, - К., 1968
19. Сверстюк Є. Кобзар Перебендя / Євген Сверстюк // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
20. Скоць А. Кобзар у «Кобзарі» Тараса Шевченка / Андрій Скоць // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.

21. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Видавець Савчук О.О., 2012. 512 с.
22. Черемський К. Тарас Шевченко і традиційне співцтво / Костянтин Черемський // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
23. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти / Л. М. Черкаський. – К., 2003.
24. Чечель Н. Б. Бандурне академічне мистецтво як феномен музичної культури. Київ, 2008. 101 с.